

Καλησπέρα σας,

Θέλω να σας ενημερώσω απόψε για τα μέτρα οικονομικής πολιτικής που αποφάσισε η Κυβέρνηση. Δέν θα σας κουράσω με την απαρίθμηση των μέτρων. Είναι πολλά. *Θα' εα' α'ιούσασε ὕδης α'ωο' εα' δ'εγία ε'ιδάων*

~~Τα μέτρα είναι αλληλένδετα και έχουν εσωτερική συνοχή. Πρέπει να μελετηθούν από όσο το δυνατόν περισσότερο κόσμο για να γίνει αντιληπτή και η σοβαρότητα της κατάστασης αλλά και η πρόθεση της Κυβέρνησης να την αντιμετωπίσει με σθένος και αποφασιστικότητα.~~

Θα προσπαθήσω να εξηγήσω σε απλή γλώσσα τη φύση και την ένταση των προβλημάτων που κάνουν επιτακτική την πολιτική που θα ακολουθήσουμε.

Η Κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ την πρώτη τετραετία απέδωσε πρωταρχική σημασία στην ικανοποίηση αναγκών για περισσότερη κοινωνική δικαιοσύνη, για βελτίωση των χαμηλών εισοδημάτων, για αλλαγή θεσμών. Σε πολλούς τομείς η επιτυχία ήταν σημαντική και υπενθυμίζω την αύξηση μισθών και συντάξεων, την αύξηση του αγροτικού εισοδήματος, τη βελτίωση του κοινωνικού μισθού κ.ά.

Η προσπάθεια αυτή για να μπορεί να συνεχισθεί και τη δεύτερη τετραετία με την ίδια ένταση προϋπόθετε την ταυτόχρονη βελτίωση της παραγωγικής ικανότητάς μας. Κυρίως στο βιομηχανικό τομέα θα έπρεπε να παραγάγουμε περισσότερα προϊόντα με καλύτερη ποιότητα και σε πιο ανταγωνιστικές τιμές. Όμως αυτό δέν έγινε. Έτσι σωρεύτηκαν τα προβλήματα που μας απασχολούν σήμερα.

Η ανάπτυξη και η οικονομική πρόοδος απαιτούν ένα σταθερό οικονομικό βάθος, απαιτούν μηχανισμούς που εξασφαλίζουν τη συνεχή βελτίωση των οικονομικών αποτελεσμάτων όπως της παραγωγικότητας και της ανταγωνιστικότητας. Η ανάπτυξη προϋποθέτει να δημιουργούμε και να επενδύουμε το πλεόνασμα της δουλειάς μας ~~και όχι να ζούμε με όλο και περισσότερα χρέη~~. Προϋποθέτει να παράγουμε περισσότερο απ'ότι καταναλώνουμε.

Αυτό όμως δέν συμβαίνει.

Το πιο άμεσο, το πιο πιεστικό, ~~το πιο ανησυχητικό~~ πρόβλημα της οικονομίας μας είναι το ισοζύγιο πληρωμών που είναι επικύνδυνα ελλειμματικό. Τί σημαίνει αυτό; Για τους περισσότερους από μ^{ας}, το ισοζύγιο πληρωμών είναι κάτι απόμακρο, πιστεύ^{ουμε} ότι δέν ^{μα}~~τον αφορά~~. Όμως αφορά τον καθένα. Πληρώνουμε για εισαγωγές από το εξωτερικό 4 τρισεκατομμύρια δρχ. περισσότερο απ'ότι εισπράττουμε για τις εξαγωγές μας - 4 τρισεκατομμύρια! τα οποία καλύπτουμε με εξωτερικό δανεισμό. Αυτό σημαίνει ότι ο μέσος πολίτης, ο οποίος βέβαια επιβαρύνεται και κατά ένα ποσοστό ~~το~~ από το κόστος για την εθνική άμυνα, για τη δημόσια διοίκηση, για την παιδεία, για τις υπηρεσίες και συντάξεις, αυτός ο μέσος πολίτης για κάθε χιλιάριο που ξοδεύει, δανείζεται από το εξωτερικό τις ογδόντα δραχμές. Από κάθε χιλιάριο που ξοδεύει ο μέσος πολίτης, μόνο οι 920 δραχμές βγαίνουν από την δικιά μας παραγωγή. Τα υπόλοιπα είναι δανεικά. Αυτό δέν μπορεί να συνεχιστεί. Καθένας δέν θα συνεχίσει να μας δανείζει μ' αυτό το ρυθμό. Σύντομα το φορτίο των τόκων και χρεωλυσίων θα γίνει δυσβάστακτο.

Οι πηγές του κακού είναι διάφορες.

Αρχίζω από την πιο καίρια, την πιο βασική. Υστερούμε, και υστερούμε σημαντικά σε ανταγωνιστικότητα. Αυτό θα πεί ότι οι ξένοι δέν αγοράζουν τα προϊόντα μας.

Από την άλλη μεριά ο μέσος έλληνας, ο κάθε ένας από μ^{ας}, αγοράζει ξένα προϊόντα όχι μόνο όταν δέν υπάρχουν παρόμοια ελλη-

νικά αλλά και όταν υπάρχουν, γιατί, συγκρίνοντας την ποιότητα, βρίσκει τα ξένα καλύτερα και πιο φθηνά. Στη βιομηχανία και βιοτεχνία μας δεν γίνονται επενδύσεις, πράγμα που μακροπρόθεσμα μειώνει ακόμα περισσότερο την ανταγωνιστικότητά τους. Οι μισθοί των εργαζομένων που προσδιορίζουν σε μεγάλο βαθμό το κόστος της παραγωγής είναι χαμηλοί σε σύγκριση με τους μισθούς στις ανεπτυγμένες χώρες της Ευρώπης και Βορείου Αμερικής. Όμως, η παραγωγικότητα της εργασίας είναι πολύ χαμηλότερη ώστε παρά τις χαμηλές αμοιβές τα προϊόντα μας όταν συγκρίνονται ως προς την ποιότητα είναι ακριβότερα. Το πρό-

βλημα είναι οξύ από καιρό, αλλά έγινε τελευταία οξύτερο. Το κόστος εργασίας κατά μονάδα βιομηχανικού προϊόντος σε σχέση με το αντίστοιχο των κυρίων εμπορευμάτων μας εταίρων αυξήθηκε κατά 30% τουλάχιστον από το 1980 έως σήμερα. Ένα πρόβλημα τέτοιων διαστάσεων δεν λύνεται με απλούς τρόπους. Χρειάζονται θυσίες από όλους για να μπορέσουμε να στηρίξουμε την οικονομία ώστε να δημιουργήσουμε τις προϋποθέσεις για την ανάπτυξη.

Το πρόβλημα της χαμηλής παραγωγικότητας της εργασίας, απασχόλησε και απασχολεί την Κυβέρνηση αλλά απαιτείται χρόνος για να επιτευχθεί μία σημαντική βελτίωση.

Η θετίωση του παραγωγικού μας δυναμικού άωαιζει χρόνο.

Εν τω μεταξύ χρειάζονται ^{δύο} επείγοντα και αποφασιστικά μέτρα για την επανακατάκτηση του απωλεσθέντος εδάφους. Τα κύρια μέτρα τα οποία προέκρινε η κυβέρνηση έχουν δύο σκέλη. Το ένα σκέλος είναι η υποτίμηση της δραχμής απέναντι στα ξένα νομίσματα κατά 15%. Τι σημαίνει αυτό; σημαίνει ότι οι εξαγωγές μας, αν οι τιμές τους σε δραχμές είναι αμετάβλητες, θα κοστίζουν φτηνότερα, ~~θα που~~ ^{τα προϊόντα γο} ~~ληθούν καλύτερα.~~ 'Αν πάλι οι τιμές των εξαγωγών μας σε δραχμές αυξηθούν κάπως, θα προκύψει ένα δυνατό κίνητρο για εξαγωγές με επίσης ευεργητικά αποτελέσματα.

Αντίστοιχα θα αυξηθεί το κόστος σε δραχμές των εισαγωγών με συνέπεια τα εγχώρια προϊόντα να γίνουν πιο ανταγωνιστικά και να υποκαταστήσουν πολλά ξένα στην αγορά.

Η κυβέρνηση δεν καινοτομεί με την υποτίμηση της δραχμής.

Όλες οι χώρες, με ένα σημαντικό ιδιωτικό τομέα στην οικονομία τους, καταφεύγουν στην υποτίμηση όταν έχουν υποστεί σημαντική απώλεια στην ανταγωνιστικότητά τους. Έμμεσα αυτό συνέβη ακόμα και στο Αμερικάνικο δολλάριο και μάλιστα πολύ πρόσφατα. Η καινοτομία της πολιτικής μας εντοπίζεται στη ρύθμιση για τα εισοδήματα που θα αναλύσω ●

Θα με ρωτήσετε γιατί περιμένουμε να διατηρηθεί το όφελος που θα προκύψει από την υποτίμηση όταν προ τριετίας εξανεμίστηκε σε σύντομο διάστημα. Θα απαντήσω : Από τη διεθνή εμπειρία είναι γνωστές οι συνθήκες κάτω από τις οποίες διατηρείται και εκείνες κάτω από τις οποίες εξανεμίζεται. Εξανεμίζεται όταν οι αυξήσεις τιμών που προκύπτουν από την υποτίμηση περάσουν στα εισοδήματα και αλυσιδωτά από τα εισοδήματα στις τιμές και τανάπαλιν, μέσα σε ένα φαύλο πληθωριστικό κύκλο.

Το μέτρο το οποίο θα διαφυλάξουν την ανταγωνιστικότητα αφορά την τροποποίηση της ΑΤΑ **μαί του ζήγχο των ύποχοίλων εισοδημάτων.** Δύο είναι οι βασικές τροποποιήσεις της ΑΤΑ που θα καθιερωθούν. Εκείνη που σχετίζεται ιδιαίτερα με τη ~~διαφύλαξη του σε αντα-~~γωνιστικότητα ~~οφέλους της υποτίμησης~~ είναι η τροποποίηση σύμφωνα με την οποία με έναρξη την 1η Ιανουαρίου 1986 θα αφαιρούνται οι αυξήσεις των τιμών των εισαγομένων προϊόντων. **από τη χορηγούμενη ΑΤΑ.** Αυτό υπαγορεύει η κοινή λογική. Δεν μπορούμε να υποτιμούμε **για** να βελτιώσουμε την ανταγωνιστικότητα και μετά να αυξάνουμε τα χρηματικά εισοδήματα και έτσι να επιβαρύνουμε το κόστος και να εξουδετερώνουμε **με** τη βελτίωση που επιδιώκουμε.

Η δεύτερη τροποποίηση της ΑΤΑ σχετίζεται και με τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας αλλά ιδιαίτερα με τη μείωση του ρυθμού

πληθωρισμού. Ο πληθωρισμός μας επί χρόνια κυμαίνεται γύρω στο 20% και είναι τώρα τριπλάσιος του μέσου όρου της ΕΟΚ. Είναι κοινή διαπίστωση ότι αυτό δεν πρέπει με κανένα τρόπο να συνεχιστεί. Αλλά με το σύστημα αύξησης των ~~χρηματικών~~ εισοδημάτων που οδηγεί σε βελτιώσεις, χωρίς σχέση με την παραγωγικότητα και άρα σε ψηλότερες τιμές για την ίδια παραγωγή, διακινούμε τον ~~παρόντα~~ ρυθμό του πληθωρισμού. Γι' αυτό και παρ' όλες τις προσπάθειες που καταβλήθηκαν τα πρόσφατα χρόνια ο ρυθμός του πληθωρισμού δεν άλλαξε.

Η Κυβέρνηση έχει μεθοδεύσει με τα σημερινά μέτρα μία πορεία η οποία θα οδηγήσει ~~σ' αυτό το αποτέλεσμα,~~ ^{οέ/} στο χαμηλότερο πληθωρισμό. Όχι, όμως, αμέσως, γιατί μεταξύ άλλων η υποτίμηση θα έχει παροδικά, μία αυξητική επίδραση στον πληθωρισμό. Αλλά επαναλαμβάνω - παροδικά! Προς το τέλος του 1986 ή τις αρχές του 1987 θα αρχίσει μία αισθητότατη μείωση του πληθωρισμού από τα σημερινά του επίπεδα και η μείωση θα συνεχισθεί με ταχύ ρυθμό.

Η δεύτερη λοιπόν τροποποίηση της ΑΤΑ, ~~με όλες τις προεκτάσεις της στον ιδιωτικό τομέα στις οποίες θα επιμείνεται η~~ Κυβέρνηση έχει ως εξής: Από την 1η Ιανουαρίου 1986, αντί η αυτόματη αναπροσαρμογή να αποζημιώνει για την αύξηση του τιμάριθμου το προηγούμενο τετράμηνο, θα αποζημιώνει για την προσδοκώμενη αύξηση του τιμάριθμου το τρέχον τετράμηνο με διορθωτική αναπροσαρμογή στο τέλος του έτους αν ο πραγματοποιηθείς πληθωρισμός αποκλίνει από τον προσδοκώμενο.

Με την μετάβαση από το ένα σύστημα στο άλλο θα επιβαρυνθούν οι μισθωτοί, όχι τόσο όσο δείχνουν οι αριθμοί αλλά αρκετά λιγώτερο.

θα αναρωτηθούν μερικοί. Και πάλι μόνο οι εργαζόμενοι θα κληθούν να πληρώσουν. Όχι βέβαια. Τα μέτρα ^{ωσὺν ἀναγκαιὸν ἔσται} συμπεριλαμβάνουν μιά σειρά από ρυθμίσεις που επιβαρύνουν καί τις άλλες ομάδες του πληθυσμού. Συμπεριλαμβάνουν έκτακτη φορολογική εισφορά για τους επιχειρηματίες και τους αυτοαπασχολούμενους. Συμπεριλαμβάνουν κανόνες ελέγχου και ποινικοποίησης της φοροδιαφυγής. Προβλέπουν ελέγχους τιμών και αποθεμάτων για να περιορισθεί κατά το δυνατόν η κερδοσκοπία.

Μή επώδυνα μέσα δυστυχώς δέν υπάρχουν. Εμείς όλοι καθορίζουμε τις οικονομικές δραστηριότητες και εμείς υποχρεωτικά πρέπει να επωμισθούμε τα βάρη της σταθεροποίησής της. Η Κυβέρνηση είναι πεπεισμένη ότι επέλεξε μέτρα τα οποία ελαχιστοποιούν το συνολικό κόστος της εξομάλυνσης της κατάστασης. Δέν ισχυρίζεται ότι δέν ζητούνται θυσίες. Ισχυρίζεται όμως ότι οι θυσίες είναι οι μικρότερες δυνατές για την επίτευξη των στόχων της μεγάλης βελτίωσης του ισοζυγίου πληρωμών και μεσοπρόθεσμα της δραστηκής μείωσης του πληθωρισμού.

Η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας δέν φτάνει για να μειώσει αρκετά τη διαφορά μεταξύ του χιλιάριку που ξοδεύουμε και των 920 δραχμών που αντιστοιχούν προς αυτό που παράγουμε. Για να

μειώσουμε τη διαφορά πρέπει, μας αρέσει δέν μας αρέσει, να μειώσουμε το έλλειμμα του κρατικού προϋπολογισμού και του δημόσιου τομέα. Τί είναι αυτό το έλλειμμα. Είναι το αποτέλεσμα του ότι για κάθε χίλιες δραχμές που ξοδεύει η Κυβέρνηση εισπράττει αυτό το χρόνο, το 1985, από φόρους μόνο 650 δραχμές. Οι υπόλοιπες 350 δραχμές, το 35% είναι το έλλειμμα για το οποίο το κράτος δανείζεται και στο εσωτερικό και στο εξωτερικό. Και αυτός ο υπολογισμός δέν περιλαμβάνει τα ελλείμματα των δημοσίων επιχειρήσεων και οργανισμών. Όλοι βέβαια θέλουμε καλύτερες συντάξεις, περισσότερα και καλύτερα σχολεία, βελτιωμένη ιατρική περίθαλψη, αυξημένες κρατικές επενδύσεις που καλυτερεύουν την ποιότητα ζωής και προωθούν τους αναπτυξιακούς μας στόχους, πió καλό εξοπλισμό για τις ανάγκες της εθνικής άμυνας, φθηνότερο ηλεκτρικό, τηλέφωνο και εισητήρια. Αλλά, ή πρέπει να μειώσουμε τις απαιτήσεις μας ή πρέπει να πληρώσουμε περισσότερους φόρους.

Ένας λογικός δανεισμός του δημοσίου τομέα είναι απόλυτα θεμιτός, όταν μάλιστα προορίζεται για τη χρηματοδότηση επενδύσεων παραγωγικής φύσεως. Αλλά ένας δανεισμός που αντιπροσωπεύει το 18% του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος δέν δικαιολογείται

9
Στην αρχή της ομιλίας μου ανέφερα ότι θα εξηγήσω πώς συμβαί-
νει για κάθε χιλιάριο που ξοφεύει ο μέσος πολίτης να δανεί-
ζεται τις 80 δραχμές από το εξωτερικό. Ιδού η εξήγηση.
Επειδή ο μέσος πολίτης πληρώνει στο δημόσιο μέ τον ένα ή τον

./.

άλλο τρόπο πολύ λιγότερο απ'ότι το δημόσιο ξοδεύει για λογαριασμό του, αυτό οδηγεί σε δανεισμό του δημόσιου τομέα, ~~εάν ένα~~ μέρος του οποίου προέρχεται από το εξωτερικό. ~~Αυτό έχει επί-
πτωση στον καθένα από εμάς είτε το ξέρουμε είτε δεν το ξέρουμε.~~

Για να μειώσουμε λοιπόν σε λογικά επίπεδα το έλλειμμα του ισοζυγίου πληρωμών και συνεπώς και του εξωτερικού δανεισμού πρέπει να μειώσουμε σε πιο λογικά επίπεδα και το έλλειμμα του κρατικού προϋπολογισμού καθώς και του δημόσιου τομέα γενικότερα. Η Κυβέρνηση θα περιοίψει στον προϋπολογισμό του 1986 δραστηκά τις δαπάνες. Θα επιδιώξουμε μιά διοίκηση που λειτουργεί με λιγότερο κόστος, πιο αποτελεσματικά, πιο παραγωγικά..

Στόχος μας παραμένει πάντα η ανάπτυξη. Τούτο δέν φαίνεται τόσο ξεκάθαρα στα όσα είπα μέχρι τώρα.

Θα μπορούσα να επαναλάβω τούτη τη στιγμή τις γενικές κατευθύνσεις της Κυβερνητικής Πολιτικής, όπως διατυπώθηκαν από τον Πρωθυπουργό στις προγραμματικές δηλώσεις, για να δείξω ότι τα όσα μέτρα παίρνονται σήμερα δέν αφορούν ~~παρά~~ μιά πλευρά ενός πολύ ευρύτερου και πιο ολοκληρωμένου προγράμματος, ότι τα βραχυπρόθεσμα μέτρα που παίρνουμε δέν αποτελούν παρά μέσο πολιτικής καί όχι στόχο. Αφορούν το σήμερα και όχι το αύριο. Οι στόχοι μας είναι πολύ ευρύτεροι και παραμένουν αναλλοίωτοι. Για να προχωρήσουμε στην πραγματοποίηση τους

το Συμβούλιο Εμπειρογγνωμόνων που εξέτασε την οικονομική κατάσταση και εκτίμησε την αποτελεσματικότητα των διαφόρων μέτρων θα αρχίσει άμεσα να εξετάζει και μέτρα για την προώθηση των διαρθρωτικών αλλαγών που είναι αναγκαίες για την αυτοδύναμη οικονομική ανάπτυξη και τη δικαιότερη κατανομή του εισοδήματος και του πλούτου.

Η Κυβέρνηση θα οριστικοποιήσει μέχρι τέλος του χρόνου τα μέτρα για την αύξηση της απασχόλησης και τη μείωση της ανεργίας, για την ανάπτυξη βιομηχανικών δραστηριοτήτων, για την προώθηση των εξαγωγών, την ταχύτερη πραγματοποίηση δημοσίων και ιδιωτικών επενδύσεων. Ταυτόχρονα, θα προχωρήσει τις θεσμικές αλλαγές που θα εξασφαλίζουν συμμετοχή στη λήψη των αποφάσεων, περισσότερο κοινωνικό έλεγχο, δημοκρατικό προγραμματισμό και έτσι στη βαθμιαία δημιουργία νέων παραγωγικών σχέσεων. Για τη δραστηριότητα των δημοσίων επιχειρήσεων και οργανισμών, για τις κοινωνικοποιήσεις, για τα εποπτικά συμβούλια, για το δημοκρατικό προγραμματισμό

Θα υπάρξουν επίσης μέχρι τέλος του χρόνου συγκεκριμένες αποφάσεις. Έχει γίνει αρκετή δουλειά χρειάζεται η συμπλήρωσή της και η λήψη των οριστικών αποφάσεων. Η οικονομική εξέλιξη δεν είναι όπως ίσως όλοι θα θέλαμε μία εξέλιξη χωρίς προβλήματα, όπου η κάθε μέρα που διαδέχεται την άλλη φέρνει αυτόματα και μία βελτίωση των συνθηκών ζωής μας. Η οικονομική ανάπτυξη έχει και προβλήματα και δυσκολίες. Χρειάζεται και προσπάθεια και κόπο. Η προσπάθεια αυτή δείχνει χειροπιαστά αποτελέσματα όταν υπάρχουν αναπτυξιακοί στόχοι, αναπτυξιακή πολιτική και θέληση να οδηγήσουμε τη χώρα σε ένα ψηλότερο επίπεδο. Η κυβέρνηση έχει και τους στόχους και τη πολιτική και προπαντός τη θέληση να αγωνιστεί για ένα καλύτερο αύριο γιατί εκφράζει την τεράστια πλειοψηφία των εργαζομένων.

Δι'εξουδισμού
Σήμερα δείχνουμε ότι ~~την προσπάθεια μας θα την εξακολουθήσουμε~~ με συστηματικότητα, με επιμονή, με καθοδηγητή το όραμά μας και όχι τις πιέσεις της ημέρας. Σήμερα δείχνουμε ότι είμαστε σε θέση να καθοδηγούμε την πορεία της οικονομίας μας και γι' αυτό να πετύχουμε εκείνο που επιδιώκουμε. Γι' αυτό και είμαστε αισιόδοξοι. Ἐγὼ εὐχαρισῶ.